OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto
Hallitusneuvos Antti Randell

Asiantuntijalausunto
18.3.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 4/2021 vp)

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää lausuntonaan hallituksen esityksestä seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan lain soveltamisalaan lisättäväksi työnantajalle ja muille rikostaustan selvittämisvelvollisille tahoille mahdollisuus selvittää työnhakijoiden ja muiden rikostaustan selvittämismenettelyn piiriin kuuluvien henkilöiden rikostaustaa myös enintään kolme kuukautta kestävissä palvelussuhteissa ja muissa työntekotilanteissa.

Ehdotuksen mukaan työnantajilla, työnantajaan rinnastettavilla tahoilla eli siviilipalveluskeskuksella ja työ- ja elinkeinoviranomaisella, viranomaisella, kunnalla ja kuntayhtymällä olisi lain mukaan oikeus pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi enintään kolme kuukautta kestävissä tehtävissä ennen työhön ottamista, luvan myöntämistä, päätöksen tai toimeksiantosopimuksen tekemistä taikka ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen. Kyse ei olisi uuden velvollisuuden lisäämisestä lakiin, vaan rikosrekisteriotteen pyytäminen perustuisi kunkin tahon omaan harkintaan ja riskiarvioon.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää esitystä kannatettavana ja perusteltuna. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että esitys on tarpeellinen lasten ja alaikäisten nuorten suojelemisen kannalta, ja että esitys mahdollistaa alaikäisten turvallisuuden edistämisen ja edun turvaamisen nykyistä paremmin. Alaikäisten suojelemisen edistämiseksi on perusteltua, että alaikäisten kanssa työskentelevien rikostausta voitaisiin selvittää myös lyhytkestoisissa alle kolmen kuukauden pituisissa palvelussuhteissa. Rikostaustan selvittäminen lyhytkestoisissa enintään kolme kuukautta kestävissä palvelussuhteissa olisi rinnasteinen lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisessä, eli se jättää harkintavaltaa työnantajille ja muille rikostaustan selvittämisvelvollisille tahoille. Tässä harkintavallan käytössä ohjeistuksen merkitys on keskeinen.

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole huomautettavaa esityksen sisältöön.